

инвестиционно-банковских исследований. Пока профессионалы находятся в курсе событий, системы ИИ могут изучать и рекомендовать неиспользованные инвестиционные возможности. Ряд поставщиков финансовых услуг используют роботов-консультантов, которые понимают потребности клиентов и предлагают персонализированные услуги по управлению инвестиционным портфелем;

5. Улучшение процесса принятия решений по кредитам.

Существующая кредитная система учитывает такие факторы, как кредитный рейтинг клиента, его история и банковские операции. Эта установка далека от совершенства. Однако система займов и кредитов на основе ИИ может помочь, изучая модели поведения клиентов с ограниченной кредитной историей, чтобы определить их кредитоспособность.

Список литературы

1. Исмаилов К.М. Финансовые инновации в банковском секторе // Экономическая безопасность. – 2024. – Том 7. – № 6. – С. 1411–1428. doi: 10.18334/ecsec. 7.6.121198
2. Welcome to the 2024 AI Index Report. [Электронный ресурс]. URL: <https://aiindex.stanford.edu/report/>
3. Болонин А.И., Болонина С.Е., Лещенко Ю.Г. Мониторинг финансовых инноваций в статистике центральных банков // Информатизация в цифровой экономике. – 2023. – № 2. – с. 119–138. – doi: 10.18334/ide.4.2.118424
4. Болонин А.И., Алиев М.М., Исмаилов К.М. Технологии Big Data на финансовых рынках: практические аспекты // Экономическая безопасность. – 2024. – № 5. – с. 1093–1114. – doi: 10.18334/ecsec. 7.5.121032.
5. Абдулазизова Ў. Проблемы формирования конкурентного рынка финансовых услуг Узбекистана // Iqtisodiyot va ta'lim. – 2023. – Т. 24. – №. 3. – С. 12-21.
6. Абдулазизова У. СОВРЕМЕННЫЕ ТРАКТОВКИ КАТЕГОРИИ «ФИНАНСОВАЯ УСЛУГА» // Приоритетные направления, современные тенденции и перспективы развития финансового рынка. – 2023. – С. 9-11.
7. Абдулазизова Ў. Роль финансовой инфраструктуры в повышении уровня жизни населения // Nashrlar. – 2023. – С. 177-179.

INVESTITSIYA FONDLARIGA INVESTITSİYALARNI JALB QILISH XALQARO YONDASHUVLARI

Sultonboeva Munira Baxodirovna

*DSc. Toshkent shahridagi Turin politexnika universiteti
“Ijtimoiy-iqtisodiy fanlar” kafedrasi dotsenti.*

Annotatsiya: Moliya bozorlarining globallashuvi sharoitida xalqaro investitsiya fondlari kapitalni jalb qilishda asosiy rol o'ynaydi. Ushbu maqolada fondlarga investitsiyalarni jalb qilish bo'yicha jahon amaliyotida qo'llaniladigan turli yondashuv va strategiyalar tahlil qilinadi, shuningdek, ularning samaradorligiga ta'sir etuvchi omillar ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: investitsiya, investitsion fondlar, jahon amaliyoti, real sektor, aktiv.

Investitsiya fondlari - investor mablag'larini keyinchalik ularni turli aktivlarga joylashtirish uchun to'playdigan moliyaviy tashkilotlar. Investitsiyalar uchun tobora kuchayib borayotgan raqobat muhitida fondlar o'zlarining kapital oshirish strategiyalarini investorlar talablari va afzalliklariga moslashtirish orqali optimallashtirishga intilmoqda.

Jahon amaliyotidan ko'rish mumkinki, rivojlangan mamlakatlarda iqtisodiyotning real sektoriga kiritilayotgan investitsiyalar hajmini oshirishda moliyaviy vositachilik bilan shug'ullanuvchi fond va muassasalar yuqori o'rinni egallaydi. Bugungi kunda qimmatli qog'ozlar bozori aholi pul jamg'armalarining investitsiyalarga aylanishini ta'minlovchi eng samarali institutlardan biri bo'lib qolish bilan birga, real sektor korxonalari uchun investitsiya resurslarini jamlash va taqsimlash vazifasini ham bajarmoqda.

Jahonning rivojlangan mamlakatlarida investitsiya fondlari iqtisodiyotga investitsiyalarni jalb etish uchun va pul mablag'lariga ehtiyoji mavjud ortiqcha pul mablag'lariga ega xo'jalik sub'ektlari o'rtasida o'zaro manfaatli munosabatlarni amalga oshirishga xizmat qiluvchi asosiy moliyaviy muassasa bo'lib hisoblanadi. Hozirda mazkur muassasalar samaradorligini oshirishda investitsiya fondlari harakati va ularni boshqarish mexanizmini takomillashtirish, moliyaviy resurslarni samarali taqsimlash, investitsiya fondlari pul oqimlarining istiqboldagi strategiyalarini asoslash, ularni tartibga solishning innovatsion yo'nalishlarini ishlab chiqish, investitsiya jarayonini kuchaytirish orqali barqaror iqtisodiy rivojlanishni ta'minlash, samarali investitsiya siyosatini amalga oshirishda institutsional tuzilmalar faoliyatini takomillashtirish kabi asosiy ilmiy yo'nalishlarga e'tibor qaratilmoqda [2].

Bugungi kunda jahonda fondlarga jalb kilingan investitsiya xajmini qo'yidagi jadval orqali tahlil qilib ko'ramiz.

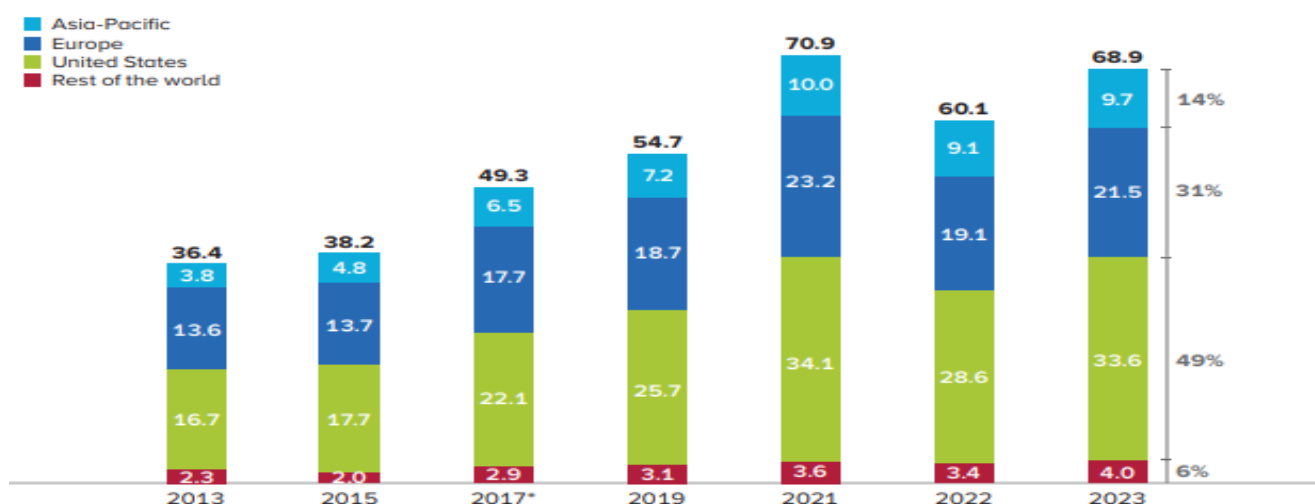
1-jadval

Dunyo bo'ylab tartibga solinadigan ochiq fondlarga investitsiya qilingan jami aktivlar ulushi (2023 yil)[4].

Dunyo bo'ylab tartibga solinadigan ochiq fondlarga investitsiya qilingan jami aktivlar: * 68,9 trillion AQSh dollari.			
AQSh 33.6 trillion dollar	Yevropa 21.5 trillion dollar	Osiyo-Tinch okeani hududi 9.7 trillion dollar	Dunyoning qolgan qismi 4 trillion dollar

2023 yil ma'lumotlariga ko'ra, investitsiya fondlarining umumiy kapitali birgina Amerika Qo'shma Shtatlarida 33.6 trillion AQSh doll.ni, dunyo bo'yicha esa 68.9 trillion AQSh doll.ni tashkil etgan. Shundan 53,1 foizi AQShga, 31 foizi Yevropa mamlakatlariga, 14 foizi Osiyo-Tinch okeani mamlakatlariga va 6 foizi Lotin Amerikasi davlatlariga to'g'ri keladi [4].

Yuqoridagi rasmdan ko'rishimiz mumkinki dunyo bo'ylab tartibga solinadigan fondlarning umumiy sof aktivlari xajmini katta qismini Amerika qo'shma shtatlari ulishii to'g'ri kelmoqda.

1-rasm. Dunyo bo'ylab tartibga solinadigan ochiq fondlarning umumiy sof aktivlari [4]

Rasmdan ko'rishimiz mumkinki 2013 yildan 2021 yilga bo'lgan jarayonda ko'rsatkichlar o'sish tendensiyasiga ega. Dunyoda yuz bergan pandemiya fonlarga salbiy ta'sir etmagan. Ammo dunyodagi geosiyosiy jarayonlar 2022 yildagi pasayishga o'z ta'sirini o'tkazgan. Butun dunyo bo'ylab tartibga solinadigan fondlarning umumiy sof aktivlari o'tgan yildagi keskin pasayishdan so'ng 2023-yilda qisman tiklandi (1-rasm). Makroiqtisodiy va geosiyosiy omillarning uyg'unlashuvi 2023-yilda jahon kapital bozorlariga ta'sir ko'rsatdi, natijada asosiy fondlar qiymati sezilarli darajada oshdi. 2023 yilda moliyaviy bozorlarni harakatga keltiruvchi omillarga quyidagilar kiradi:

- ko'pgina hududlarda inflyatsiya kutilganidan tezroq pasaydi;
- markaziy bankning sinxronlashtirilgan siyosati inflyatsiya kutilmalarini ushlab turishga yordam berdi va jahon moliya tizimiga ma'lum barqarorlikni ta'minlandi [1].

Rossiyaning Ukrainaga bostirib kirishi, Isroil-Hamas urushi, AQSh va Xitoy o'rtasidagi Tayvan bo'yicha taranglik va Qizil dengizdagi kemalarga hujumlar tufayli xalqaro savdodagi uzilishlar bilan bog'liq global geosiyosiy xavflarga qaramay, kutilganidan ko'ra yaxshiroq makroiqtisodiy ko'rsatkichlarga erishildi.

Investitsiya fondlariga investitsiyalarni jalb qilishning turli xil yondashuvlarning afzalliklari va kamchiliklari ko'rib chiqamiz.

Jahon fond bozorlaridagi joriy holat bevosita iqtisodiyotning real sektori bilan bog'liq hisoblanib, ilmiy-texnik jihatdan modernizatsiyalashuvni boshdan kechirmoqda va takomillashgan elektron hamda kommunikatsiya texnologiyalari keng qo'llanilmoqda. Fond bozorlarining iqtisodiyot bilan o'zaro aloqadorligini tahlil qilish asosida yuzaga kelishi kutilayotgan iqtisodiy hodisalarni baholash va prognozlash dolzarb masalalardan hisoblanadi. Fond bozorlarining mamlakat iqtisodiyoti bilan aloqasi YaIM, investitsiya, jamg'armalar, ishsizlik darajasi, inflyatsiya darajasi va boshqa ko'rsatkichlarga bog'liqdir.

2-jadval

Investitsiya fondlariga investitsiyalarni jalb qilish yondashuvlari[4]

Yondashuvlar	Afzalliklari:	Kamchiliklari:
Yevropa yondashuvi (UCITS):	Investorlarni himoya qilishning yuqori darajasi, bu ishonchni oshiradi va ko'proq kapitalni jalb qiladi.	Og'ir tartibga solish: innovatsiyalarni cheklashi va kirish uchun yuqori to'siqlarni yaratishi mumkin.
Amerika yondashuvi:	Moslashuvchanlik va innovatsiyalar, ayniqsa moliyaviy texnologiyalarda zamonaviy va dinamik mablag'larni jalb qilish.	Hukumatga qaramlik: Ba'zi shtatlarda siyosiy sharoitlar o'zgarganda hukumat yordamiga qattiq bog'liqlik xavf tug'dirishi mumkin.
Osiyo yondashuvi:	Barqarorlik va uzoq muddatli o'sishni ta'minlaydigan faol hukumat ishtiroki va yordami.	Soliq xatarlari: Soliq qonunchiligidagi o'zgarishlar mablag'larning jozibadorligiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin.

Xulosa o'rnida shuni aytish mumkinki, investitsiya fondlariga investitsiyalarni jalb qilish bo'yicha xalqaro amaliyot xilma-xil bo'lib, qat'iy tartibga solishdan tortib, moslashuvchan marketing strategiyalari va fiskal imtiyozlarga bo'lgan ko'plab yondashuvlarni o'z ichiga oladi. AQSh, Yevropa davlatlari va boshqa mamlakatlarning muvaffaqiyatli misollari shaffoflik, diversifikatsiya va davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash kombinatsiyasi investorlar uchun jozibador muhit yaratishi mumkinligini ko'rsatadi. Kelajakda investitsiya fondlari kapitalni jalb qilish va barqaror o'sishga erishish uchun ilg'or tajribalardan foydalangan holda jahon iqtisodiy manzarasidagi o'zgarishlarga moslashishda davom etadi.

Adabiyotlar ro'yxati

1. Sultonboeva M.B. O'zbekiston Respublikasida investitsiya fondlarini rivojlantirishda xorij tajribasidan foydalanish. Monografiya. – T.: «Iqtisodiyot», 2014. – 112 b.
2. Sultonboeva M.B. Markaziy Osiyo mamlakatlaridagi venchur fondlar faoliyatini tahlil qilish - Science and Education, 2023
3. Sulatabeva Munira Bahodirovna, & Pulatova Mokhira Bakhtiyorovna. (2023). ANALYSIS OF THE BENEFITS AND CHALLENGES IN ATTRACTING FOREIGN INVESTMENT TO THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN. Spectrum Journal of Innovation, Reforms and Development, 15, 22–26. Retrieved from <https://sjird.journalspark.org/index.php/sjird/article/view/638>
4. <https://www.icifactbook.org/pdf/2024-factbook.pdf>